

Rubrik: Se Sambandets svar på SOU 2020:7 Brott mot djur – Skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem

Ingress: Se Sambandet svarar på SOU 2020:7 om skärpta straff vid brott mot djur. I vårt svar pekar vi på möjligheten att synliggöra och bestraffa gärningar som riktas mot familjedjuren i samband med våld i nära relationer.

Stockholm 25 maj 2020

Till
NÄRINGSDEPARTEMENTET
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Se Sambandets remissvar på: SOU 2020:7 Brott mot djur – Skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem

Se Sambandet vill inledningsvis påminna om att den politik som förs av Riksdag och regering ska genomsyras av och syfta till att också implementera och förverkliga de 6 jämställdhetsmålen. I den fråga som föreligger här hänvisar vi till det sjätte målet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. En förutsättning för att detta mål ska uppnås är att åtgärder och förändringar verkligen leder till att *samtliga* våldsutsatta ges det stöd och den hjälp som de behöver och inte minst, att förövaren döms och får ett straff för sina våldshandlingar, även de som riktas mot familjedjuren, så är det nämligen inte idag.

Se Sambandet är ett kunskapscentrum som arbetar för att synliggöra sambandet mellan familjedjuren och mäns våld mot kvinnor/partner, barn och äldre. Vid våld i nära relationer utsätts vanligen samtliga i familjen på olika sätt för hot och våld och det kan ta sig en mängd olika uttryck, något som är väldokumenterat. Familjedjur kan användas mot kvinnan/partnern och/eller barnen på en rad skilda vis. Men även om djuret i en mening inte utgör den direkta måltavlan för förövaren är det djuret som utsätts för psykiskt, fysiskt, känslomässigt och sexuellt våld. Genom att skada och hota djuren kan våldsutövaren skada kvinnan. Våld mot djur är med andra ord ett effektivt verktyg när förövaren vill kontrollera kvinnan.

I en del fall är våldet mot djuret dödligt.

Se Sambandet ser därför väldigt positivt på förslaget att införa ett grovt djurplågeribrott. Det är också glädjande att utredaren menar att grovt djurplågeribrott bör ses som ett artbrott och därmed alltid leda till fängelse. Däremot ställer vi oss frågande till att utredaren menar att förslaget inte berör området ”jämställdhet mellan kvinnor och män” (s. 345). Det finns tvärtemot en del i utredarens förslag som talar för att ett grovt djurplågeribrott, inte enbart kan leda till våldsutövaren bestraffas för våld mot djuret utan även bidra till, om än indirekt, ett förverkligande av det sjätte jämställdhetsmålet.

Utredaren tar upp fyra kriterier för när ett brott mot djur ska räknas som grovt: 1: Om gärningen inneburit allvarligt lidande för djuret; 2: har begåtts i större omfattning; 3: har begåtts i syfte att nå ekonomiska fördelar; ELLER 4: annars varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Givetvis har hot och våld som riktas mot djur som en del i kvinnofrids- och fridsbrottet inneburit ett allvarligt lidande för djuret vilket betyder att kriterium 1 är uppfyllt. Se Sambandet menar dock att även kriterium 4 är av intresse. Att använda ett djur, och hota dess välfärd, utsätta djuret för psykiskt eller fysiskt lidande uppfyller kriteriet av att vara *hänsynslös och särskilt farligt*.

Utredaren definierar: *hänsynslös* som ett uppsåtligt åsamkande av fysiskt och psykiskt lidande och då med en direkt avsikt (s 367). *Särskilt farligt* definieras som ett systematiskt tillvägagångssätt som upprepats flera gånger (s 368). Utredaren trycker på att det idag finns kunskap om djurs förmåga att känna smärta och lidande och då också psykiskt lidande. Utredaren menar apropå hur lång tid som lidandet pågått och drar en parallell till djurförsök och skriver att en längre period av måttligt lidande utgör ett allvarligt lidande (s 112).

För ett djur att leva i hem där psykiskt eller fysiskt våld är en del av vardagen innebär ett lidande. Detta även om det inte går att se kroppsliga skador på djuret. Dels är det en traumatisk upplevelse för ett djur att se sin matte eller barnkamrat, utsättas för våld, höra dem gråta och att över huvud taget leva i den skräck som en våldsrelation innebär för alla de som utsatta oavsett art. Forskning visar på att till exempel hundar reagerar på stress hos sin ägare genom att få samma höjning av stresshormoner i sin egen kropp. *Att leva i våld är mycket stressande oavsett arttillhörighet*.

Dels är det särskilt hänsynslöst att använda en försvarslös varelse som ett tillhugge mot sin partner eller sitt barn för att tvinga dem till underordning. Mannen kan till exempel hota att döda djuret om kvinnan lämnar relationen och tyvärr är det få skyddade boenden som också tar emot djur. Djuret är då utsatt för hot om dödligt våld enbart i syfte att skrämja och förhindra kvinna att lämna hemmet. Det finns många exempel på att dessa hot blir verklighet. Det finns också exempel på att barns djur hotas för att få barnet att vara tyst om sexuella övergrepp. Se Sambandet menar att det är ett grovt djurplågeribrott att som familjedjur utsättas för detta.

Förövaren ser djuret som en förlängning av kvinnan. Det bör dock inte rättsstaten göra utan istället döma mannen för våldet mot djuret. Idag ses djurplågeribrott som sker inom ramen för fridsbrotten enligt regeringen som följer: Regeringen har anfört att om djur skadas i samband med fridskränkingsbrottet ska det bedömas som skadegörelse (s 11) (Prop. 2012/2013:108, s 14-15). Ett brott med mycket lågt straffvärde. Se Sambandet menar att det är häpnadsväckande att regeringen på detta sätt helt skriver ut djur ur djurplågeribrottet och jämför djur med saker. Djurets lidande osynliggörs av skälet att också dess medmänniska utsätts för våld, något som också tycks visa sig i rättens bedömning.

Eva Diesen, jurist och forskare har visat att straffvärdet för djurplågeribrott och skadegörelsebrott är så lågt att det konsumeras av brotten och våldet mot kvinnan. De våldsutsatta djuren och de brott de utsatts för sorteras därför regelmässigt bort i förundersökningarna. Det betyder att förövaren inte döms för det han utsatt djuren för vilket i sin tur betyder också att han undkommer djurförbud. Man kan säga att *ur våldsutövarens perspektiv är våld och hot mot djur ett mycket billigt våld*. Samtidigt som det orsakar stor smärta hos både familjedjuren och kvinnan, är risken att bli dömd är minimal. Vi menar att det är ovärdigt ett rättssamhälle.

Barn och sällskapsdjur knyter ofta an på ett sätt där sällskapsdjuret uppfyller kriterierna för s.k. ”trygg” anknytning. Det är inte ovanligt att barn som lever i en otrygg miljö har djuret som sin säkraste ”person”. Studier visar att djur ofta går

emellan då ”deras” barn utsätts för fysiskt våld, med andra ord kan det tolkas som att djuret känner ett ansvar för barnet. Att utsättas för något med syfte att plåga ett barn bör rimligen innebära att lidandet djuret upplever, inte enbart är på grund av upplevelsen i sig, utan också på grund av den effekt som händelsen har för barnet.

Utifrån detta menar Se Sambandet att:

1: det för ett djur *alltid* innebär ett allvarligt psykiskt lidande att leva i hem där det utövas våld i nära relation. Och i många fall även ett fysiskt lidande.

4: att gärningen är att betrakta som särskilt hänsynslös och farlig när våld mot djuret används som redskap mot kvinnor och barn i nära relationer som präglas av hot och våld.

Med andra ord, om psykiskt eller fysiskt våld eller hot mot djur används för att tvinga eller på andra sätt skada människor bör det ses som försvårande och leda till brottsbeskrivningen: grovt djurplågeri.

En sådan specificering kan i första hand komma att innebära att dessa djur räddas från lidande och att den som utövar våldet mot familjedjuret faktiskt i ökad utsträckning döms och får djurförbud. Som en indirekt konsekvens kan det leda till ett steg närmare ett samhälle där mäns våld mot kvinnor upphör.

Carin Holmberg & Therese Lilliesköld
Ordförande och Vice ordförande i Se Sambandet